

روش نوین جنگی سردار ایرانی

۱۷ شهریور ۱۳۹۳ ساعت ۱۹:۰۲

او جوانی بود آریایی، خردمند، نیکوچهره، تنومند، دلیر، بلندبالا، با موی بلند و ظریف که پیشانی‌بندی به سبک ایرانیان باستان بر سر می‌بست. وی از خاندان سپهبد سورنا (رستم سورن پهلوی) (۵۲-۸۲ پیش از میلاد) یکی از سرداران دلیر سپاه ایران در زمان اشکانیان است. بر پایه گفته پلوتارک «سورنا در دلیری و توانایی پیشروترین پارتی‌ایرانی دوران خود بود.»

سپهبد سورنا (رستم سورن پهلوی) (۵۲-۸۲ پیش از میلاد) یکی از سرداران دلیر سپاه ایران در زمان اشکانیان است. بر پایه گفته پلوتارک «سورنا در دلیری و توانایی پیشروترین پارتی‌ایرانی دوران خود بود.»

سورنا سردار دلیر پارتی معاصر اشک سیزدهم، ارد اول (قرن اول ق.م.) وی از نظر نژاد و ثروت و شهرت پس از شاه رتبه اول را داشت و به سبب نجابت خانوادگی در روز تاجگذاری پادشاه حق داشت که کمر بند شاهی را به کمر بندد. سورنا ارد را به تخت نشانید و شهر سلوکیه را متصرف شد و اول کسی بود که بر دیوار شهر مذکور بر آمد و با دست خود اشخاصی را که مقاومت می‌کردند به زیر افکند.

وی در این هنگام بسیار جوان بود مع هذا بحزم و احتیاط و خردمندی شهره بود و بر اثر این صفات کراسوس سردار رومی را مغلوب کرد، چه نخست جسارت و تکبر کراسوس و یأسی که بر اثر بدبختیها سورنا را دست داده بود، به آسانی ویرا در دامهایی افکند که سورنا برایش گسترده بود. با وجود این ارد بجای اینکه سورنا را پادشاه نیک دهد، بر او رشک برد و نابودش کرد.

سورن یکی از سرداران بزرگ و نامدار تاریخ، در زمان اشکانیان است که سپاه ایران را در نخستین جنگ با رومیان فرماندهی کرد و رومیها را که تا آن زمان در همه جا پیروز بودند، برای اولین بار با شکستی سخت و تاریخی روبرو ساخت. او جوانی بود آریایی، خردمند، نیکوچهره، تنومند، دلیر، بلندبالا، با موی بلند و ظریف که پیشانی‌بندی به سبک ایرانیان باستان بر سر می‌بست. وی از خاندان سورن یکی از هفت خاندان معروف ایرانی (در زمان اشکانیان و ساسانیان) بود. سورن در زبان فارسی پهلوی به معنی نیرومند میباشد. (نمونه دیگر این واژه در کلمه اردیسور آناهیتا یعنی ناهید بالنده و نیرومند بکار رفته است.) از دیگر نام آوران این خاندان ویندهفرن (گندفر) است که در سده نخست میلادی استاندار سیستان بود؛ قلمرو او از هند و پنجاب تا سیستان و بلوچستان امتداد داشت. برخی پژوهشگران او را با رستم دستان قهرمان حماسی ایران یکی می‌دانند. ذکر نام رستم در منظومه پهلوی اشکانی درخت آسوریک ارتباط او را با اشکانیان نشان می‌دهد.

ژولیوس سزار (Julius)، پومیه (Pompee) و کراسوس (crassus) سه تن از سرداران و فرمانروایان بزرگ روم بودند که سرزمینهای پهناوری را که به تصرف دولت روم در آمده بود، به طور مشترک اداره می‌کردند. آنها در سوم اکتبر سال ۵۶ پیش از میلاد در نشست لوکا (Luca) تصمیم حمله به ایران را گرفتند.

کراسوس فرمانروای بخش شرقی کشور روم آن زمان، یعنی شام (سوریه) بود و برای گسترش دولت روم در آسیا، سودای چیرگی بر ایران، دستیابی به گنجینه‌های ارزشمند ایران و سپس گرفتن هند را در سر می‌پروراند و سرانجام با حمله به ایران این نقشه خویش را عملی ساخت. وی فاتح جنگ بردگان و درهم کوبنده اسپارتاکوس سردار قدرتمند انقلاب بردگان بود.

کراسوس (رییس دوره ای شورا) با سپاهی مرکب از ۴۲ هزار نفر از لژیونهای ورزیده روم که خود فرماندهی آنان را برعهده داشت به سوی ایران روانه شد و ارد (اشک ۱۳) پادشاه اشکانی، سورن سردار نامی ایران را مامور جنگ با کراسوس و دفع یورش رومی‌ها کرد. نبرد میان دو کشور در سال ۵۳ پیش از میلاد در جلگه‌های میانرودان (بین النهرین) و در نزدیکی شهر حران یا کاره، بودند دستی چیره تیراندازان که پارتی سواران بهیاری و ماهرانه‌نظامی نقشه یک با سورن، حران جنگ در داد روی (carrhae) توانست یک سوم سپاه روم را نابود و اسیر کند. کراسوس و پسرش فابیوس Fabius (پوبلیوس) در این جنگ کشته شدند و تنها شمار اندکی از رومی‌ها موفق به فرار گردیدند.

روش نوین جنگی سورن، شیوه جنگ و گریز بود. این سردار ایرانی را پدیدآورنده جنگ پارتیزانی (جنگ به روش پارتیان) در جهان می‌دانند. ارتش او دربرگیرنده زره پوشان اسب سوار، تیراندازان ورزیده، نیزه‌داران ماهر، شمشیرزنان تکاور و پیاده نظام همراه با شترهایی با بار مهمات بود.

افسران رومی درباره شکستشان از ایران به سنای روم چنین گزارش دادند: سورن فرمانده ارتش ایران در این جنگ از تاکتیک و سلاحهای تازه بهره گرفت. هر سرباز سوار ایرانی با خود مشک کوچکی از آب حمل می‌کرد و مانند ما دچار تشنگی نمی‌شد. به

پیادگان با مشکهایی که بر شترها بار بود، آب و مهمات می‌رساندند. سربازان ایرانی به نوبت با روش ویژه ای از میدان بیرون رفته و به استراحت می‌پرداختند. سواران ایران توانایی تیر اندازی از پشت سر را دارند. ایرانیان کمانهایی تازه اختراع کرده‌اند که با آنها توانستند پای پیادگان ما را که با سپرهای بزرگ در برابر آنها و برای محافظت از سوارانمان دیوار دفاعی درست کرده بودیم به زمین بدوزند. ایرانیان دارای زوبین‌های دوکی شکل بودند که با دستگاه نوینی تا فاصله دور و به صورت پی در پی پرتاب می‌شد. شمشیرهای آنان شکننده نبود. هر واحد تنها از یک نوع سلاح استفاده می‌کرد و مانند ما خود را سنگین نمی‌کرد. سربازان ایرانی تسلیم نمی‌شدند و تا آخرین نفس باید می‌جنگیدند. این بود که ما شکست خورده، هفت لژیون را به طور کامل از دست داده و به چهار لژیون دیگر تلفات سنگین وارد آمد.

جنگ حران که نخستین جنگ بین ایران و روم به شمار می‌رود، دارای اهمیت بسیار در تاریخ است زیرا رومی‌ها پس از پیروزی‌های پی در پی برای اولین بار در جنگ شکست بزرگی خوردند و این شکست به قدرت آنان در دنیای آن روز سایه افکند و نام ایران را بار دیگر در جهان پرآوازه کرد و نام دولت پارت و شاهنشاهی اشکانی را جاودانه ساخت.

همانگونه که دولت بزرگ هخامنشی در مرزهای خود در باختر برای نخستین بار با گسترش و کشورگشایی یونان برخورد کرد و پیشرفت یونان را در شرق و آسیا متوقف گردانید، دولت جهانگیر روم نیز در پیشرفت مرزهای خود در خاور، با سد قدرتمند ایرانی روبرو شد و از آن زمان به بعد گسترش و توسعه آن دولت در آسیا، پایان پذیرفت. پس از پیروزی سورن بر کراسوس و شکست روم از ایران، دولت مرکزی روم دچار اختلاف شدید شد. پس از این جنگ نزدیک به یک قرن، رود فرات مرز شناخته شده بین دو کشور گردید و مناطق ارمنستان، ترکیه، سوریه، عراق تبدیل به استانهایی از ایران گردیدند. رومیها برای جلوگیری از شکست‌های آینده و به پیروی از ایرانیان ناچار شدند، به وجود سواره نظام در سپاه خود توجه بیشتری بنمایند.

بد نیست یادآوری شود که سورن پس از شاه مقام اول کشور را داشته وی ارد را به تخت سلطنت نشانید و به سبب نجات خانوادگی در روز تاجگذاری شاهنشاه ایران کمر بند شاهی را به کمر پادشاه بست. او به هنگام گرفتن شهر سلوکیه نخستین کسی بود که برفراز دیوار دژ شهر برآمد و با دست خود دشمنانی را که مقاومت

می‌کردند به زیر افکند. سورن در این هنگام بیش از ۳۰ سال نداشت.

اماشوربختانه سورن هیچ بهره ای از پیروزی بزرگ خود نبرد. ارد شاهنشاه اشکانی ناجوانمردانه به جای قدردانی، سپهسالار دلاور ایرانی را کشته پس از این رویداد ناگوار ارتش ایران دچار ضعف گردید و دیگر نتوانست در خاورمیانه و شام پیشروی نماید و در برابر روم تنها به مقاومت و دفاع پرداخت.

